

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון י' כסלו תשפ"ב | דף היומי בבלי: תענית ב | דף הכולל: ביצה כח.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תרנ"ז עד תחילת סימן תרנ"ח.
מוסר: חובת השמירה - פרק י"א מ"ובאור הכתוב" עד תחילת פרק י"ב.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הבחינה פרק א' עד פרק ג' 'והחכם המבין'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

ברזיל: 'עשיו' קיבל דורון והישיבה ניצלה | ויכוח מתמשך על סכום עתק, הוכרע בתוך מספר שניות | איך אפשר להפוך כל 'עבודה' לעבודת ה' | 2271

הנהלת 'דרשו' העולמית מברכת את רבבות אלפי לומדי 'הדף היומי' לרגל תחילת לימוד מסכת תענית

על דא ועל הא

לאחרונה פגשתי אברך חסידי, שסיפר לי כי פרנסתו היא ממכירת כרטיסי הגרלה בביתן פּיס. אל תשאלו איך הוא הגיע לשם... ככה זה, זו עבודתו כבר כמה שנים. והנה יום אחד התעורר בו השש...

איך הופכים 'עבודה' לעבודת ה' | הגה"ח רבי שמעון שפיצר שליט"א

את המילתא דבדיחותא כדי שלכל ילד יהיה פתיחות הלב בבואו ללימוד תורה...

איזו שמחה יש ליהודי זה! הלא יש לו תפקיד בחייו! תפקיד אמיתי! הנה, רבים המה האנשים שיש להם עבודות נחשקות ועם כל זה הם מתהלכים במרירות. כל זה מפני שאינם חושבים מהו תפקידם, ומעיינים נתון אך ורק אם הוא עושה מספיק כסף אם לאו. למד מהו תפקידך! העמק עוד יותר בזה! אין סוף ללימוד זה. תמיד תמצא חידושים בזה, אע"פ שאתה חושב שאתה יודע כבר הכל. אתה יודע למה? כי זה תורה, ותורה היא מים שאין להם סוף.

יהודי אחד סיפר לי, שהיה לו עסק מכובד שבתחילה הרוויח ממנו יפה, אך עם הזמן הרווחים התחילו לרדת והעסק נסגר. הוא נשאר בבית חודש חדשים, ואז הגיעה אליו הצעה להיות נהג הסעות של ילדים. הוא החליט שהוא מקבל את ההצעה. שח לי היהודי: בימים הראשונים אנשים אמרו לי הערות ואף אני בעצמי הרגשתי שאינני במקום הנכון, אך התחלתי להתבונן מהו תפקידי חוץ מלהוביל ילדים טהורים לת"ת, והגעתי למסקנה שתפקידי בחיי להעלות חיך על פניו של כל ילד וילד, שהרי הילדים הולכים ללימוד תורה, ומי יודע, אולי המלמד שלהם לא יגיע עם המילתא דבדיחותא. אני נעשה אחראי על זה להביא

מבזבז את כל כספו על זה, והוא ובני ביתו שרויים בצרה גדולה. הוא יצא לברר האם הוא עובר על לפני עור לא תתן מכשול, האם הוא נחשב כמסייע אם לאו, האם הוא צריך להוכיח את פלוני או שמא הוא בגדר 'כשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע', ובאיזה אופן הוא יכול לעשותו.

ויהי אור. הוא זכה לגילוי חדש בתורה שהוא צריך ללמוד, חוץ ממה שהיה יושב שם על התורה ועל העבודה. אין סוף לדברים שמתבררים למי שרוצה ללמוד תורה זו - מהי העבודת ה' שלי כאן? והוא משתדל לעשותה, שהרי הוא לומד על מנת לעשות.

הנה יש בעלי עסקים רבים שיכולים ליתן בחינם ממצרכיהם לנזקקים. הוא מוכר אוכל מוכן ומדי פעם שולח לנזקקים בלי קבלת תמורה, כי הוא מבין שתפקידו להאכיל יהודים. אכן אני לוקח כסף ועושה רווח נאה, אבל תפקידי הוא להאכיל יהודים, ולכן אם למישהו אין מה לשלם, אני נותן לו בלי לשלם.

יהודי אחד שעובד בשרה תלמודי תורה ומלמד בשיטות מתוחכמות לילדים בעלי קשיי קריאה, סיפר לי, שמנהג יש לו, שאם מתקשר אליו איזה מלמד או איש צוות בת"ת ומבקש ממנו עצות לעזור לילדים בעלי קשיי קריאה, הוא מייעץ ברוח נדיבה ומקדיש לזה זמן ככל הנדרש ואף שולח לו דפי עזר. והנה בני ביתו התווכחו אתו: מה אתה עושה? למה אתה נותן לאחרים לנצל אותך? יש לך אומנות ביד! קח כסף על זה! כמה מאות דולרים! אמר לי אותו יהודי יקר: מה אעשה ואיני יכול לסרב? ב"ה יש לי פרנסה, אני עובד בשרה תלמודי תורה ומקבל משכורת, כשיהודי מבקש ממני עזרה אינני יכול לבקש כסף על זה...

צריך להבין את משמעות הדבר. האדם נהפך לאיש אחר על ידי עבודתו. לעבודה יש כח עצום ליישר את האדם, אם רק יעשה נכונה וילמד שוב ושוב איך יהודי צריך להיראות בעת העבודה.

(הבינני)

לאחרונה יצא לי לדבר עם אברך חסידי, והנה סיפר לי שהוא יושב בביתן של פייס ומוכר כרטיסי הגרלה. אל תשאלו איך הוא הגיע לשם, ככה זה, זוהי עבודתו כבר כמה שנים. הוא יושב ואנשים באים לקנות כרטיסים למיניהם. וכיון שיש לו חלונות זמן רבים בין קונה למשנהו, הוא מנצל את הזמן ללימוד התורה ולשמיעת שיעורים תורניים. על ידי לימודו הוא נהפך לאיש אחר והלך וגבה. והנה יום אחד התעורר החשש בלבו: אמנם אני מנצל את זמני הפנוי ללימוד התורה, אבל מה יהיה עם יישוב העולם, הלא תפקיד האדם הוא ליישב את העולם, וכי אפשר שאני מיישב את העולם בעבודתי זו?!

הוא חשב על זה זמן רב, וגברה מצוקתו בלבו כאשר שם לב שאברכים באים לקנות כרטיסי הגרלה והם מתמכרים לזה ומבזבזים הון רב על זה. הוא התחיל להרגיש שבמקום ליישב את העולם הוא משחיתו, כי כל מהותה של עבודה זו היא לרמות בני אדם ולגרום להם להתמכר להימורים.

האברך לא רצה להמשיך בתפקידו, משום שהגיע למצב שאינו יודע מהו תפקידו. הלך האיש לברר מהו תפקידו של מי שמוכר כרטיסי הגרלה. חקר ודרש, ואורו חייו. נתברר לו שהסיבה שכל מדינות העולם מעודדות את קיום ההגרלות היא כדי שיוכלו לגבות מהן מיסים גדולים (כידוע שעל ההגרלות גובים מיסים גדולים מאוד) ועל ידי המיסים לספק כל מה שהמדינה צריכה לספק לבני המדינה. יותר מזה נתגלה לו, שבמקום מגוריו נתייסדה מכירת כרטיסי ההגרלה משום שרצו לבנות בית חולים ולא היה כסף לבנותו, ולכן ייסדו מכירת כרטיסי הגרלה ועם המיסים שגבו בנו את בית החולים.

פתאום נשתנתה חשיבתו של האברך מצד לצד. הוא התחיל לחשוב אולי הוא עושה חסד עם כל הסביבה. אך עדיין הוקשה לו מה יהיה עם אותו אברך שהוא מכירו מבית המדרש אשר הוא

הסיפור היומי

לפני החתונה שלחה האשה שוב שיזכירו אותה בפני מרן הגראי"ל שטינמן. אמר רב אהרן-ליב לשליח: "כעת כבר אין לי מה לומר לה..."

'אין חכמה כתורה' ואין חכמים כחכמיה | מתוך הספר החדש 'חכימא דיהודאי'

ידי שניהם - וילבש גם תפילין דרבינו תם], אלא שיהיה לו לפחות יראת שמים כזו שבלעדיה זה פיקוח נפש לחיות איתו (ושתדע שחיסרון ביראת שמים זה פיקוח נפש).

היא לא ידעה בדיוק כיצד לבדוק יראת שמים, וגם לא היה לה רצון לכך - לבחון לעומק את יראת השמים שלו, ובבחינה מהירה החליטה לתת תשובה חיובית - כיון שמצאה בו גינונים נאים למכביר ביחסי 'בין אדם לזולתו' בסבר פנים יפות ונעימות סביבתית

מעשה היה באשה דתית שלמדה במקומות חיצוניים וקיבלה תואר ד"ר, והתלבטה לגבי נישואין לפרופסור פלוני למדעי מדינה (דתי למחצה ולשליש). נודע לה על חכמתו של הרב שטינמן מבני ברק, ושלחה לשואלו האם כדאי לה להינשא לו.

לאחר שהרב שטינמן שמע בקצרה את הפרטים, השיב: "אם הוא ירא שמים, יכולה להינשא לו. ואין כוונתי ליראי שמים של תפלין דרבינו תם [המובא בשו"ע או"ח סימן ל"ד שירא שמים יצא

בעת הפגישות ואחריהן, והבינה כי זה מוכיח גם על יראת שמים. הם התארכו. לפני החתונה, שלחה שוב שיזכירו אותה בפני הרב שטיינמן. אמר רב אהרן-לייב לשליח (שהיה גם בפעם הראשונה): "כעת כבר אין לי מה לומר לה...". כמה חודשים אחרי החתונה, בבוקרו של יום בהיר, התפתח ביניהם ויכוח, שבמהלכו הוא חש עלבון צורב על כך שאיננה מקבלת את דעתו למרות שהוא פרופסור חשוב ונכבד ממנה. הויכוח הלך והחריף עד שהתדרדר למצב של 'פיקוח נפש', וממש

ברגע האחרון היא חולצה מן המקום. כשרוחה שבה אליה לאחר הסכנה, פתחה ואמרה: כמה גדולים עיני חכמים, הרב שטיינמן, שהתריע בי לאמר שאם אין לו יראת שמים זה גובל בפיקוח נפש. כי גינוני בין אדם לחברו הם עד גבול מסוים, עד שהוא חש פגוע, ואז העולם נחרב. "חשבתי כי גם אני חכמה, אבל כעת הבנתי שהחכמה היא אצל חכמי התורה". כי רק אין יראת ד' במקום הזה והרגוני. (במה' bama.org.il)

הלומים מגדולי ישראל

הסוחר נכנס לחדרו של ה'שפת אמת', וכעבור שניות אחדות יצא, פנה לשותפו ואמר: "על כמה כסף אנחנו מתווכחים, 20 אלף רובל? הנה, קח את כל הכסף ונשוב להיות ידידים". השותף עמד נדהם

ערכו של רגע

בידם. לימים החליטו שניהם פה אחד לפנות לבעל ה'שפת אמת', שברוב גאוונתו וחכמתו יכריע את ספיקם. יחדיו נסעו בדרך הארוכה המובילה לעיירה בה התגורר. משהגיעו לשם, סרו מיד לביתו. אך ברגע שעמדו מחוץ לדלת, עלה חשש בליבם שמא הם מפריעים לו בשעה זו ואין הוא יכול כעת לעיין בדינם. לפיכך גמרו ואומר שהאחד מהם ייכנס תחילה לשאול את פי הרב אם הוא יכול לדון כעת בעניינם. הלה נכנס, וכעבור שניות אחדות יצא, פנה מיידית לשותפו ואמר: "לכמה מגיע הסך עליו אנו דנים, עשרים אלף רובל? קח את הסכום ברגע זה ונשוב להיות ידידים כבימי קדם". ואכן מיד הוציא מכיסו את הסכום ומסר לשותפו. הלה עמד כהלום רעם. הרי ויכוח זה נטוש ביניהם כבר חודשים רבים, ולא כהתה עינו ולא נס ליחו, ואיך כעת תוך שניות אחדות הצליח בעל ה'שפת אמת' לשכנע את שותפו לתת לו את כל הסכום? שותפו שקרא את השאלה בפניו, הסביר לו: "מיד כשנכנסת לבית, ראיתי את הרב יושב ושקוע ראשו ורובו בלימוד גמרא. פניתי אליו ואמרתי - כבוד הרב! באותו רגע הרים הוא את עינו הקדושות מן הגמרא... היית צריך לראות איזה כאב וצער ויגון עמוקים נראו בפניו כשהוא צריך להסיר את עינו רגע אחד מן הגמרא! לא שוה לי כל הסכום עליו נסוב הויכוח בינינו, כשראיתי את הצער העמוק בפניו. קח את כל הסכום, ובלבד שלא נפריע לרב אפילו רגע אחד מלימודו.

(אספקלריא, מתוך מאמרו של הרב ישראל חיים בלומנטל, מג"ש בכולל תורת מרדכי)

אומר היה החזון איש: מי הוא מתמיד? מי שמנצל את כל הרגעים ללימוד. לא מי שניערור כל הלילה ולומד, אלא מי שמשכיל לנצל את כל הזמנים הקיימים ביום וללמוד. לדוגמא היה מצוין, שכאשר הוא עומד בתור בדואר, הוא פותח ספר ולומד. הרב יחזקאל אברמסקי זצ"ל התבטא: מתמיד הוא מי שלומד 12 שעות ביום, 60 דקות בשעה, 60 שניות בדקה. מפורסם הדבר שבישיבת קלם הנהיג הסבא סדר לימוד של חמש דקות, כדי להורות לבחורים מה ערכה של כל דקה. הדיין הירושלמי הגאון רבי יעקב עדס זצ"ל נכנס פעם עם אחד מבניו לבית הכנסת מסויים כדי להתפלל מנחה. אמרו לו המתפללים שיש עוד חמש דקות עד תחילת התפילה. מיד לקח מהארון ספר שו"ת הריב"ש ולמד עם בנו את אחת התשובות בספר, באותן חמש דקות. לאחר כמה שנים, כשחזר מבית הדין קרא לאותו בן ושאל אותו: האם אתה זוכר את אותה התשובה שלמדנו בספרו של הריב"ש? משנענה בחיוב, הוסיף רבי יעקב ואמר לו: היום בא לפנינו דין קשה בבית הדין ואף אחד מהדיינים לא ידע מה לפסוק במקרה זה. באותו רגע נזכרתי שבתשובה ההיא של הריב"ש מופיע נידון זה עם הכרעה למעשה, ועל פי זה פסקנו את ההלכה. הרי לך מה אפשר להרויח ברגע אחד של לימוד...

בין שני שותפים ותיקים פרץ ויכוח על סכום עתק. ככל שניסו להגיע לעמק השוה, לא עלה הדבר בידם. הם פנו לדיינים רבים שניסו לפתור את הבעיה ולהוציאם מסבך הויכוח אך העלו חרס

כל בחורי הישיבה הזכנסו לחדר הר"מים, שם נשכבו על הרצפה. בעוד כדורים מתעופפים מכל עבר הם לא חדלו מלומר תהלים, ובסייעתא דשמיא הצליחו שומרי הישיבה לבלום את ההתקפה

ברזיל: 'עשיו' קיבל דורון והישיבה ניצלה

נעמד אחד ממרביצי התורה בישיבה ואמר שיש לו פתרון מפרשת השבוע. יעקב אבינו עמד בראשות אחת הישיבות הקדומות בעולם, שם למדו תורה שנים עשר תלמידים שבטי קה, מהם צמחו והתפתחו כל בני הישיבות שמאז ועולם. גם 'הישיבה' שלו ניצבה מול התקפה חזיתית של עשו, אך היו לו אי אלו עצות לנצח במאבק... "הבה ניגש למפקד המשטרה" - הפך הר"מ את הצעתו למעשית - "ונפעל".

מפקד המשטרה הזומן אחר כבוד לבקר בקמפוס. בתום סיור ארוך נשאל ישירות כמה צריך לעלות הדורון שיאפשר לישיבה לגלח את העצים שמסביב. הוא לחש שמדובר בסכום של 5000 דולר, והתנצל שחלק מהסכום עליו להעביר לעובדיו כדמי לא יחרץ.

כבר למחרת הוא ביקר בבית קפה בלבוש אזרחי, שם הניח נציג הישיבה מעטפה לצדו. וכך אמנם מתו כמה עצים אך תלמידי הישיבה שבו לתלמודם לחיים ולשלום.

(הרב רפאל ברלזון, מדור 'זאת התורה', יתד נאמן וישלח תשע"ה)

ישיבת 'אור ישראל', סאן פאולו, ברזיל. על קרחת ג'ונגל קטנה סמוך לעיר הוקמה ישיבה לתפארת. אך הכל היה עלול להיגדע בהתקפה ברוטלית של חבורת שודדים מצוידים בנשק אוטומטי. סגנון שלא מצוי בארץ, אך בהחלט מצוי בדרום אמריקה.

כל בחורי הישיבה הזכנסו לחדר הר"מים, שם נשכבו על הרצפה. בעוד כדורים מתעופפים מכל עבר הם לא חדלו מלומר תהלים, ובסייעתא דשמיא הצליחו שומרי הישיבה לבלום את ההתקפה במחיר פגיעה אנושה באחד מהם. מיד אחר כך התפזרו הבחורים לבתיהם, וההורים, אחוזי פאניקה וחרדה, חששו להחזיר אותם לישיבה.

הנהלת הישיבה החלה לתור אחר חברת שמירה הטובה ביותר, אך דא עקא, שהיא לא הסכימה ליטול חסות על הקמפוס לפני גילוח העצים שמסביב. אלה עלולים לשמש כהסוואה בהתקפה הבאה, ח"ו. החוק הברזילאי אוסר בתוקף כריתת עצי יער, ועבירה על החוק עלולה להוביל אף למאסר בפועל מלבד הקנס הכספי הגבוה.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

סגולות וישועות

לפני זמן מה נסעתי עם אמי הרבנית תחי' לבית שמש, באמצע הדרך צלצל הטלפון ועל הקו היתה אשה שסיפרה לאמי סיפור מופלא...

והשכנה מאוד רצתה לעזור אך בעלה אינו מוכן לשמוע ואין על מה לדבר. היא החליטה שהיא לוקחת עו"ד ותובעת אותו למשפט, כי השכן אינו מוכן לבוא כלל לדין תורה. בנוסף, סיפרה אותה אישה לאמי שאין לה ילדים כבר 7 שנים והיא רוצה ברכה לזכות בזש"ק. אמא שלי אמרה לה, הרב שטינמן תמיד לימד אותנו שמוותור לא מפסידים. אפילו שאת צודקת במאה אחוז, אבל כיוון שזה במרפסת ולא כ"כ מפריע, תנסי ללכת יפה, ואם לא יסכימו תגידי

סיפר הרה"ג ר' שלמה קולדצקי שליט"א: לפני זמן מה נסעתי עם אמי הרבנית תחי' לבית שמש. באמצע הדרך צלצל הטלפון ועל הקו היתה אשה שסיפרה לאמי סיפור מופלא, ולתועלת הרבים אני מביא כאן את הדברים.

בתחילת החורף היא הגיעה לאמי וסיפרה לה שהיא גרה בב"ב ושכן מעליה החליף את כל האינסטלציה, ובאחד המקומות הוא לא סגר כראוי ויש לה נזילה קלה במרפסת. היא פנתה לשכנה,

ובס"ד יש לה אפשרות והיא משלמת הכל. השכן ראה שכך, הוא פשוט קם ועשה מעשה, מיד הביא איש מקצוע ותיקן הכל. שבוע שעבר היא התקשרה לבשר לאמי שבס"ד היא נפקדה בזש"ק.

(גיליון דרישה וחקירה)

שאת משלמת את הכל כולל שכר טירחה, ומסתבר שזה יעלה לך פחות מאשר לשלם לעו"ד וכל מה שמסתעף מכך, וזכות הוויתור תעזור שיהיה לך זש"ק. ההיא קיבלה את הדברים, ולמחרת היא עלתה לשכן וביקשה ממנו סליחה על העגמ"נ ואמרה שהיא רוצה להביא איש מקצוע,

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

"המספר לשון הרע על חברו, אף אם היה מותר לו לגנותו מפני שהוא רשע - ימלא ברתת וזיע..."

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

שהכרית את בית אחאב, כיון שגם בו נמצא עוון של עבודה זרה. "ועל פי זה כתב לקמן (שמירת הלשון שער התבונה פי"ז) שהמספר לשון הרע על חברו, אף אם היה מותר לו לגנותו מפני שהוא רשע - ימלא ברתת וזיע, כי כאשר יתבונן היטב ימצא שגם הוא נכשל בעבירה זו עצמה או בענינים אחרים כיוצא בזה, וייענש עבור הצער של האיש שסיפר עליו, כאילו סיפר על אדם צדיק. ואף אם בדק היטב ולא מצא בעצמו חטא כזה, ידע שמעתה ואילך אם יעבור על איסורים כמו אלו שגינה את חברו עבורם, מיד יפקד עליו למפרע לעוון עבור מה שדיבר בזה על חברו. "וכן אדם חילוני שחזר בתשובה, דעת הגר"ח קניבסקי (דרך שיחה עמ' ריז) שצריך כפרה על כל דברי הלשון הרע שדיבר על חבריו שהיו חילונים כמותו, כיון שאין היתר לדבר על מי שאינו 'עמיתך', אם גם הוא עצמו רשע כמותו וכמבואר לעיל".

ההלכה הנלמדת היום - כלל ח' סעיף ז' - עוסקת בהיתר לספר לשון הרע על אדם ש'מוחזק' לרשע בעבירות מסוימות שבעבורן מותר לגנותו. ומהו 'מוחזק'? - "כל שהוסכם בפני אנשי העיר לרשע עד שלא יפול להם בו ספק (מחמת שמועות רעות שיוצאות עליו תמיד מעניני ניאוף וכיוצא בזה, דברים שנתפשט ידיעת איסורן בכל ישראל). אבל אם יצא עליו קול בעלמא לבד, אסור לסמוך על זה ולגנותו ח"ו..."

אמנם ב'ביאורים ומוספים' מביאים בזה פרט חשוב: "ואם המספר בעצמו גם כן חוטא בעבירות אלו של מי שנאמרים עליו דברי הגנאי, כתב לקמן (לשון הרע כלל י ס"ג) שאסור לו לדבר עליו לשון הרע, כי איש כזה אין כונתו כשמספר עליו את דברי הגנאי לתועלת, שיתרחקו בני אדם מדרך הרשע, אלא כל כונתו היא לשמוח לאידו ולבזותו בזה. ויהוא מלך ישראל, נענש על כך

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

במה יש להשקיע - בפרנסה או ביראת ה'?

תענית דף ב

מפתח של פרנסה

ולא תהיינה לו שום דאגות פרנסה. כחלוף כמה חודשים, חש מרן הגרי"ז שהטיפול בדירות הללו מפריע את שלווה, משום שהשוכרים מטרידים אותו בדרישות שונות, והוא אינו מסוגל לשקוד על התורה ועל העבודה במנוחה כמקודם. לפיכך החליט למכור את כל הדירות, ופנה אל אחד המתווכים בעיר, בבקשה שימצא לו לקוחות.

בין כך ובין כך פרצה מלחמת העולם הראשונה, והגרי"ז הוכרח לברוח ולהציל את נפשו. כששב לאחר המלחמה לוורשא, התברר לו כי המתווך הספיק להעביר את כל רכושו על שמו, ולאחר מכן נפטר לבית עולמו. הוא ניסה לטעון ליורשים כי הוא בעל הדירות, ולהביא לכך הוכחות, אולם היורשים לא התרשמו מדבריו, ולא היתה לו שום דרך להוציא מהם את כספו. בין רגע התהפך עליו הגלגל, והוא נעשה עני ואביון, חסר כל.

מיד חזר לביתו, פתח את שער הביטחון בספר 'חובות הלבבות', והחל ללמוד אותו בעיון גדול. הוא חזר על הדברים כמה וכמה פעמים, עד שהדברים הקדושים נחקקו עמוק בליבו, והצליח להצדיק על עצמו את הדין באמונה שלמה.

באותם ימים התבטא בצחות לשונו: "משכבר הימים חשבת, שעשיר הוא מי שיש לו רחוב שלם בוורשא, אבל כעת נוכחתי לראות, שהגביר האמיתי הוא האיש שיש לו את 'שער הביטחון' בחובות הלבבות!..."

(הגני בידך)

בעל החידושי הרי"ם זצ"ל נהג לומר: יש שני דברים שהעולם עושים בהיפך ממה שצריך לעשות:

הנה שערי "פרנסה" הם בידו של הקב"ה, וכמו שכתוב "יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר ארצך בעתו ולברך את כל מעשה ידך" (דברים כח יב), וכן אמרו חז"ל במסכת תענית (ב:) שהמפתח של פרנסה הוא בידו של הקב"ה בלבד, ודוקא בעניני פרנסה רואים איך שכל אחד ואחד רודף אחר פרנסתו ומחשב ומטכס עצות כיצד להרויח יותר, ועוסק בזה בכל כוחו יומם ולילה לא ישבותו ואינו משליך על ה' יהבו.

לעומת זה במה שנוגע ל"יראת שמים", הרי רק זה שואל מאיתנו הקב"ה כמו שנאמר "ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעימך כי אם ליראה" (דברים י יב), ובמסכת ברכות (דף לג:): אמרו: "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים", דהיינו שבעניני יראת שמים צריכים לדאוג יומם ולילה ולחפש עצות ותחבולות איך להשתלם במדה, כי אם אין אני לי מי לי וכמו שהאריך בעל ה"מסילת ישרים" בראש ספרו, ודוקא בזה אנו נוהגים להשליך את הכל על הקב"ה ולהפחית את ההתעסקות למינימום.

(מנחת תודה)

נדוניה גדולה קיבל רבי יצחק זאב מבריסק זצ"ל קודם נישואיו. חותנו רבי חיים אוירבך, היה עשיר גדול, והוא העניק לו בלוק דירות שלם בוורשא, כדי שיוכל להתכלכל ברווח מדמי השכירות,

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

לשמוע ולחשוב מיע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

חדש במערכת

ניתן להאזן או להאיץ את קצב שמיעת השיעורים
לחצו 7 להאטה או 9 להאצה

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

האם יש חובה לחנך קטן ל'הידור מצוה'?

יוצא באופן זה ידי חובתו. ולעומת זאת, ישנם פרטים מעשיים בקיום המצוה, שבדיעבד אינם מעכבים את קיום המצוה, אך חובה לחנך לעשייתם, כיון שמטרת החינוך היא שהקטן יתרגל במצוות וידע לעשותן כשיגדל, ומה גם שיש לחשוש שמחמת הרגלו יעשה מצוה זו גם בגדלותו ללא פרטים אלו. וראה להלן דוגמה לדבר.

[שו"ע תרנז, א, ומשנ"ב ג; ביאורים ומוספים דרשו, 4 ר 11]

חכמינו ז"ל חייבו את האב לחנך את בנו לקיום המצוות, בין דאורייתא ובין דרבנן. אולם, אין חובת חינוך ל'הידור מצוה'. ויש הסוברים, שחובת החינוך היא רק על קיום המצוה בצורתה החיצונית, כלומר, שישנם תנאים שונים העלולים לעכב את קיום המצוה כשגדול מקיימה, וכשהקטן מקיימה אינם מעכבים. ולדוגמה: יש אומרים, שניתן לחנך קטן לקיום מצוות לולב ביום הראשון של חג הסוכות אף בלולב שאינו שלו, למרות שגדול אינו

מאיזה גיל חובה לחנך קטן לקידוש ולהבדלה?

לפני גיל בר מצוה). בקידוש ובהבדלה - כשהקטן מבין את ענין השבת. בסוכה - כשהקטן אינו זקוק עוד לאמו, הנמצאת בבית, ויכול לשהות בסוכה, (וישנן הגדרות שונות לגבי גיל זה, התלויים בפרטים שונים). ובנטילת לולב - כאשר הקטן יודע לנענעו כהלכה, וראה להלן.

ובמצוות 'לא תעשה' - גיל החינוך הוא מהזמן שבו הקטן מבין שלא לעשות פעולה מסוימת כאשר מורים לו שלא לעשותה.

[שו"ע תרנז, א; ביאורים ומוספים דרשו, 1, 2 ר 6]

בהמשך לאמור: הפוסקים כתבו גילאים שונים לתחילת חובת חינוך הקטן לקיום מצוות 'עשה'; חמש, שש, או שבע; כשהדבר משתנה גם על פי רמת הבנתו של הקטן. אולם, בנוגע למצוות רבות, הגדירו רבותינו את השלב בו הקטן כבר הגיע לגיל חינוך - משעה שיכול לקיים את המצוה כראוי.

וכגון: בתפילין - כשהקטן יודע לשומרן בטהרה, (ראה במקורות. ובזמננו, מנהג רוב ישראל לחנך את הקטנים רק סמוך ממש לגיל בר מצוה, ויש שנהגו שלא לחנכם כלל בהנחת תפילין

חולה שאינו יכול לנענע את ארבעת המינים - האם צריך לפחות לקחתם לידי?

ויש שהסבירו, כי אמנם הנענוע בפועל אינו מעכב את קיום המצוה, אולם הנוטל את ארבעת המינים, וכך גם המינים עצמם, חייבים להיות ראויים לנענוע, ולכן, כל עוד הקטן אינו יודע לנענע, אין מצוה לחנכו במצוה זו. ויש שפקפק בהסבר זה, משום שחולה שאינו מסוגל לנענע את ארבעת המינים, בודאי חייב לכל הפחות לקחתם לידי, ואף לברך עליהם, ולא מצאנו מי מהפוסקים שכתב אחרת.

[שו"ע תרנז, א, משנ"ב ב, ושעה"צ ב; ביאורים ומוספים דרשו, 4]

כאמור, קטן היודע לנענע את הלולב כהלכה, חובה לחנכו בנטילת לולב; והיינו, שיודע להוליך ולהביא את הלולב לכל הצדדים, ולהעלותו ולהורידו, אך אין צורך שיהיה בקי בסדר הנענועים, או באופן הנענוע לפרטיו. והגם שיוצאים ידי חובה בנטילת ארבעת המינים גם ללא נענוע (ראה משנה ברורה תרנא, מט), אין חובה לחנכו אלא כשיודע לנענע, משום שמטרת החינוך היא להרגיל את הקטן בעשיית המצוה כצורתה הנדרשת, וכמבואר לעיל בהרחבה.

* אדם שאין בידו חפץ הנדרש לקיום מצות 'עשה' כלשהי, כגון בניית מעקה לגג ביתו - חייב להוציא לפחות עשירית מהקרן של נכסיו, וכן מרווחיו, לשם רכישת האמצעים שבהם יקיים את המצוה.
* בניגוד לביטול מצות 'עשה', שלגביה קיימת הגבלה במידת ההוצאה הנדרשת לצורך קיומה; בנוגע למצות 'לא תעשה' אין כל הגבלה, ואדם חייב להוציא כל הוצאה שהיא, ואף להפסיד את כל ממונו, כדי שלא לעבור עליה. הלכה זו אמורה אף בנוגע לאיסורי 'לא תעשה' דרבנן, ואף בנוגע למעשה שיש בו רק סיוע לדבר עבירה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

תריס או דלת המשמשים כדופן לסוכה - האם מותר לפותחם ולסוגרם בשבת?

ואכן, יש מפוסקי זמננו שאסרו לפותחם ולסוגרם בשבת, משום איסורי מלאכת 'בונה' ו'סותר', ולדעתם, יש להשאיר חלק מהם סגור בכל עת, במידה הדרושה להכשר הסוכה, ואת השאר ניתן לפתוח ולסגור. ויש אומרים, שמותר לפותחם ולסוגרם בשבת, כיון שהכל מוכן ועומד על ציריו, ובפתיחתו ובסגירתו אינו עושה מעשה בנייה וסתירה.

תריס או דלת המשמשים כדופן שלישית בסוכה, יש מפוסקי זמננו שהסתפקו אם מותר לסוגרם או לפותחם בשבת וביום טוב, כיון שעל ידי כך הופכת הסוכה לכשורה או לפסולה. ואף שמותר לפתוח ולסגור גג המחובר בצירים על גבי הסוכה, אין זה אלא משום שהפתיחה והסגירה אינן נחשבות כמעשה בנין וסתירה, אבל עשיית מחיצה היוצרת סוכה, או 'סותרת' סוכה, יתכן שאסורה.

[ביאורים ומוספים דרשו תרל, 49]

הלוח היומי

י' בכסלו | רבי איסר זלמן ב"ר ברוך פרץ מלצר זצ"ל, בעל אבן האזל, אב"ד ור"י סלוצק, ור"י עץ חיים

יארצייט:

תצ"ח: רבי שמשון חסיד ב"ר משה בלוך זצ"ל, בעל נזירות שמשון ודיין בהמבורג.
תרמ"א: רבי נתן בנימין (המכונה נטע וולף) ב"ר אברהם זנוויל ליבער זצ"ל, ראב"ד פרשבורג ובעל שארית נתן בנימין.
תרפ"א: רבי פינחס מנחם אלעזר ב"ר בנימין אליעזר יוסטמן זצ"ל, מפילץ בעל שפתי צדיק, מכתבי תורה ויראה ועוד.
תרפ"ז: רבי רפאל ב"ר פרג'אללה דאבוש זצ"ל, אב"ד טריפולי ומגדולי חכמי לוב.
תרצ"ד: רבי משה מרדכי ב"ר צבי חיים עפשטיין זצ"ל, ר"י סלבודקא וחברון ובעל לבוש מרדכי.
תש"ג: רבי מנחם נחום ב"ר שלום יוסף פרידמן זצ"ל הי"ד האדמו"ר מהוסיאטין.
תשי"ד: רבי איסר זלמן ב"ר ברוך פרץ מלצר זצ"ל, בעל אבן האזל, אב"ד ור"י סלוצק, ור"י עץ חיים.
תש"כ: רבי שמואל הלוי ב"ר נחום מאיר ווילנסקי זצ"ל, ר"י בית התלמוד ובעל נר שמואל.
תשנ"ט: רבי חיים שמואל ב"ר אליהו לופיאן זצ"ל, בעל רווחא שמעתתא.
תשע"ז: רבי יעקב ב"ר רפאל עטיה זצ"ל, רב העדה הלבנונית והחלאבית, ר"מ ישועות יעקב בבת ים.

יארצייט מרן הגאון רבי איסר זלמן ב"ר ברוך פּרץ מלצר - בעל ה"אבן האזל"

מה מברכים על נפט?

לגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל היתה אחות שפעם בילדותה שנתה בטעות נפט במקום מים. משנתבררה טעותה נבהלה הילדה ורצה לשאול אם הנפט כשר, והאם ברכת "שהכל" שהיא בירכה אינה לבטלה...
עובדה מאלפת זו מעידה על אוירת יראת שמים אמיתית שהיתה בבית זה.
(בדרך עץ החיים ח"א עמ' 29)

נשתדל להתחזק ביראת שמים ולשים לב מאוד לברכות היוצאות מפינו שלא יהיו ח"ו לבטלה

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il